

KABINET.

Plannen van de R.I. tot "herovering" van West-Nieuw-Guinea.(Irian).

In verband met de telkens weer opduikende geruchten omtrent plannen van de Republiek Indonesië inzake "herovering" van West-Nieuw-Guinea (vergelijk laatstelijk b.v. ook het telegram van de Wnd. Gouverneur van 11 dezer refnr. 11203 onder III), heeft men op Kabinet doen nagaan, wat hier te lande voorhanden is aan materiaal betreffende deze plannen; hiervan is een overzicht gegeven in de bijgaande nota van 8 September j.l.

Zoals hieruit blijkt, hebben de Republikeinse instanties deze zaak aangepakt met de bekwaamheid en voortvarendheid, welke het optreden tegen de Nederlanders in de strijd om de onafhankelijkheid, wanneer het ging om propaganda en subversieve organisatie tot ondermijning van het gezag, hebben gekenmerkt.

De bekende weg van 1e. propaganda, 2e. politieke infiltratie en kernvorming, 3e. wapensmokkel en het zenden van gewapende infiltranten ter ondersteuning van gevormde autochtone kernen en intimidatie van de bevolking en 4e. openlijk militair en politiek optreden van gewapende verzetskernen om - ook tegenover het buitenland - de "volkswil" tot uiting te brengen, is ook hier uitgestippeld.

Volgens een militair inlichtingenrapport zou men in Nieuw-Guinea reeds aan de tweede phase toe zijn.

De organisatie, welke de werkzaamheden inzake Irian overkoepelt, is de Badan Perdjuangan Irian +), oorspronkelijk te Djokja opgericht als reactie op een te toegeevende houding van de Republikeinse Delegatie ter R.T.C.Conferentie van 1949, thans overgebracht naar Makassar en hoewel niet officieel, dan toch officieus door de Republikeinse Regering gesanctionneerd.

Voorzitter hiervan is de Ambonnees Latumahina, Secretaris Generaal de Javaan T. Suparno en adviseur de Papoea S. Paparé.

De subversieve activiteit van Nieuw-Guinea staat onder leiding van de P.P.T.A. (Proklamasi Penegak Tadjubekas Augustus 1945 +), welke in relatie staat met de sectie Intelligence van de Generale Staf van het Republikeinse leger. Leider van de P.P.T.A. is Suparno voornoemd.

Volgens program zijn in Nieuw-Guinea zelf een aantal organisaties opgericht onder de autochthonen (tot dusverre een vijftal), waarvan de voornaamste is de PIDRIS te Hollandia, welke onder de Papoea's actie voeren voor aansluiting bij de Republiek Indonesië.

Uit berichten is gebleken, dat inmiddels een drietal, 3 infiltratiekernen van elk 6 man naar Nieuw-Guinea zouden zijn gedirigeerd, waarvan er één door de autochtone bevolking van -Sansapor-

- x) Iriaanse strijdorganisatie.
- xx) Instandhouding proclamatie
17 Augustus 1945.

Sansapor ten Noorden van Sorong aan de Nederlanders is overgeleverd; volgens mededeling van de Commandant van deze groep luidde diens opdracht: propagandamateriaal verspreiden voor aansluiting bij de Republiek Indonesia, contact opnemen met R.I.aanhangers in Nieuw-Guinea en spontane opstanden organiseren onder de autochthonen. Van de twee andere groepen is niets bekend.

Hoe goed deze propagandisten hun werk verstaan, blijkt wel uit het feit, dat zij er in slaagden te Hollandia onder hun medegevangenen een verzetsorganisatie in het leven te roepen!

Voor het leger, dat Nieuw-Guinea moet heroveren is ook reeds een naam gevonden: De R.R.T. (Revolusi Rakjat Tjenderawasi vertaald de Revolutie van het Volk van de Paradijsvogel); wapensmokkel naar Nieuw-Guinea zou worden verzorgd door onderzeeërs.

Dit alles klinkt wellicht ten dele wat alarmerend, ten dele wat fantastisch. In verband hiermede heeft men zich met Gouverneur Van Waardenburg verstaan, teneinde diens indruk te vernemen omtrent de betekenis, welke aan deze republikeinse plannen en het daaraan gegeven begin van uitvoering moet worden toegekend.

De Heer Van Waardenburg is van oordeel, dat de desbetreffende rapportage van de militaire commandanten met een korreltje zout moet worden genomen en dat ook aan de invloed van de Republikeinse propaganda onder de autochthonen geen, althans nog geen, grote betekenis kan worden gehecht. Er is naast de groep van autochthonen, die handhaving van het Nederlands gezag voorstaat, een kleine groep, welke zich voor inlijving bij de "Republiek Indonesia" heeft verklaard, terwijl er een grote middengroep is, die te dezer zake indifferant is en voorshands een afwachtende houding aanneemt.

Vast staat evenwel, ook naar het oordeel van de Gouverneur Van Waardenburg, dat de voorbereidingen van de Republiek Indonesië doeltreffend en veelomvattend zijn en dat het geheel zal afhangen van de ontwikkeling op politiek gebied, in welke mate deze voorbereidingen tot verdere uitvoering zullen kunnen worden gebracht. Het zou derhalve niet goed zijn om hetgeen door de Republikeinse instanties is bekostigd te bagatelliseren en de desbetreffende plannen als te fantastisch geheel van de hand te wijzen.

Het feit doet zich voor, dat de onzekerheid terzake van de status van Nieuw-Guinea de plannen van de Republiek Indonesië eigenlijk enigermate in de hand werkt. Er is een voortdurend contact - zoals bekend via schepelingen van de R.P.M. - met Rep.instanties op Java en die laten niet na de onzekerheid voor wat betreft handhaving van het Nederlands gezag uit te buiten op dezelfde wijze, als indertijd t.a.v. "coöperatoren" op Java is geschied.

Tot dusver heeft het bestuur van Nieuw-Guinea de zaak nog geheel in de hand; er is echter een zekere onrust groeiende, waardoor de fluistercampagne inzake militaire operaties van de R.I. tegen West Nieuw-Guinea meer achtergrond krijgt.

Tenslotte moge hierbij nog worden aangetekend, dat de hogergenoemde P.P.T.A. (dat is het operationele lichaam van de B.P.I.), communistisch georiënteerd schijnt te zijn, terwijl

het verder de aandacht trekt, dat ook de langs N.G. gelegerde troepen van de R.I. op Ceram, Kei- en Aroe-eilanden en de Zuid-Molukken in hoofdzaak troepen betreffen, die niet van communistische smetten vrij zijn.

13-9-'51.

KABINET,

Plannen van de R.I. tot "herovering" van West-Nieuw-Guinea (Irian)

ALGEMEEN

In het signalement No.5 van de Sectie 2 van de Landmacht Nieuw-Guinea wordt een overzicht gegeven van het infiltratiesysteem der R.I.

Op de voergrond wordt gesteld dat de R.I. op dezelfde bekwame wijze haar propaganda, politieke- en militaire apparaten hanteert om het Nieuw-Guinea te annexeren als in de tijd toen het er omging de door de Nederlanders bezette gebieden in Indonesië los te wrikken.

Naast de officiële regering bestaan voor dit doel eigenmachtige organisaties, die ongestoord eigen doeleinden kunnen nastreven, welke vaak in staat zijn de officiële regering in de door hen gewenste richting te drijven. Deze werkwijze maakt het deze regering mogelijk dergelijke organisaties te steunen en zondig zich daarvan te distancieren.

In deze strijdmethode zijn de volgende fasen te onderscheiden:

- 1o. de propaganda, die de actie naar binnen en buiten moet rechtvaardigen.
- 2o. politieke infiltratie en kernverming.
- 3o. wapensmokkel en het zenden van gewapende infiltranten ter ondersteuning van de gevormde autochtone kernen en intimidatie van de bevolking.
- 4o. openlijk militair en politiek optreden van de gewapende verzetskernen om tegenover het buitenland de volkswil tot uiting te brengen.

Volgens genoemd signalement is met de 2e fase een aanvang gemaakt. Voor de verming van republikeins georiënteerde en agerende partijen worden Indonesiërs gebruikt, omdat de autochthonen voor het grootste deel a-politiek zijn.

De herovering van Irian wordt grotendeels bedisseld door de twee-eenheid "Badan Perjuangan Irian" en de "Proklamasi Penegak Tudjubelas Agustus '45" waarbij de laatste het naar buiten onbekende, operationele kern-lichaam vormt, omgeven door het voor het publiek optredende etiket de B.P.I. met al haar politieke activiteiten t.a.v. West-Nieuw-Guinea.

Aanvankelijk trad de B.P.I. als een op zich zelf staande eigenmachtige organisatie.

Door de vermelding van "de inlijving van Irian bij de R.I." als programmapunt van het kabinet Sukiman, kreeg de B.P.I. een min of meer officieel cachet.

Of zij, zoals het signalement beweert, als zodanig de richtlijnen van het kabinet ontvangt, valt n.h.v. niet te beoordelen.

Wel dat zij de activiteiten der Irian organisaties dirigeert.

De P.P.T.A. treedt daarbij op als adviserend lichaam. Zij wordt door het signalement de wegbereider van de Groot-Azië gedachte van de R.I. genoemd. Het signalement neemt daarbij aan dat deze organisatie de Aslia (van Tan Malakka stammende) gedachte voorbereidt in Portugees Timor, Brits Noord Borneo en Malakka.

Het is d.z. niet bekend waarop deze veronderstelling rust, er zijn geen aanwijzingen in die richting.

Wel is het communistisch karakter van de P.P.T.A. duidelijk. Het treedt ook naar voren in de politieke agitatie der Irian-organisaties, als in de in documenten verstrekte instructies, zoals celverming, het proces van uithollen, instelling van schaduwbesturen e.d.

Het overkoepelend orgaan de B.P.I. staat, om een wilde, niet gecoördineerde infiltratie tegen te gaan onder supervisie van de Sectie Inlichtingen van de Generale Staf van de Apri, terwijl de infiltranten samen gevoegd worden in de R.R.T. (Revolusie Rakjat Tjenderawasih (Paradijsvogel).

De R.R.T. bestaat uit het uit Papua- en andere vrijwilligers bestaande bataljon Tjenderawasih, dat te Djakarta, Makassar en Ambon is gelegerd. Van de in R.R.T. verband uitgezonden 3 infiltratiegroepen werd één groep van 6 man in April 1950 in West-Nieuw-Guinea gearresteerd.

Tijdens het verblijf in de gevangenis richtten deze lieden en enige autochtone gevangenen de A.P.R.R.I.I.M. (Angkatan Perlaskaraan Rakjat Republik Indonesia Irian Merdeka). De overige 2 groepen zijn waarschijnlijk nog op Nieuw-Guinea aanwezig.

Een nadere beschouwing van de diverse bij de Irian-kwestie betrokken organisaties leert het volgende.

DE B.P.I. (BADAN PERJUANGAN IRIAN)

De B.P.I. werd in October 1949 opgericht door de linkse partijen, die niet veel had zagen in de R.T.G.

Het hoofdbestuur bestaat voornamelijk uit de voorzitter: J. Latumahina de Secr. Generaal T. Suparno, Adv. voor N.G. zaken de Paua S. Papare. Tijdens een kort na de oprichting van de B.P.I. gehouden vergadering met vertegenwoordigers van 17 politieke partijen werd een resolutie aangenomen, die er sterk bij de Regering op aandrong er voor zorg te dragen dat de overdracht van de V.S.I. zou plaats vinden met inbegrip van Nieuw-Guinea.

Toen na de R.T.G. bleek dat de soevereiniteitsoverdracht van Nieuw-Guinea voorlopig niet zou plaats vinden werd besloten de activiteit zowel legaal als illegaal over het gehele front op te voeren, waartoe de hulp van tal van politieke partijen werd ingeroepen.

In Djakarta werd, om de politieke strijd op hoog niveau te brengen een nevenbestuur opgericht o.l.v. Moh. Said met als adviseurs A.J. Patty (Murba) Moh. Yamin (Tan Malaka-aanhanger) Latuharhary (P.N.I.).

Op tal van plaatsen in Indonesië werden consulaten opgericht, terwijl behalve het lijfblad de Suara Irian nog een vijftal andere bladen tot de voornaamste propaganda-bladen moeten worden gerekend. Vooral door de steun van Regeringsinstanties wist de B.P.I. haar politieke invloedssfeer tot in Nieuw-Guinea uit te breiden.

De volgende organisaties, gecentraliseerd in de Partai Kesatuan Kemerdekaan Indonesia, Irian, sloten zich in Nieuw-Guinea bij haar aan:

1. de P.K.I.I. te Saroei
2. de P.I.M. te Biak
3. de P.I.D.R.I.S. te Hollandia
4. de Gerakan Permuda Indonesia idem
5. de Bapnawan te Hollandia.

Naast de B.P.I. werd de P.P.T.A. in het leven geroepen o.l.v. T.S. Suparno de Secr. Generaal van de B.P.I.

Op politiek gebied zou deze organisatie belast worden met de organisatie van illegale activiteit in Nieuw-Guinea. Toen bleek dat Irian eind 1950 niet zou worden overgedragen, besloot de B.P.I. de oplossing op radicale wijze te forceren.

In samenwerking met linkse partijen en de B.P.R.I. van Bung Tomo werden demonstraties georganiseerd waarbij het volk opgewekt werd een boycot tegen de Nederlanders en de Nederlandse ondernemingen te organiseren.

De mening won veld dat de strijd om Irian in het desbetreffende gebied diende te worden gevoerd, waarmede de volkswil van de autochthonen tevens tot uiting zou worden gebracht.

Als gevolg hiervan werd de zetel van de B.P.I. overgeplaatst van Djoeja naar Makassar en werd de vml. Voorzitter van de B.P.I. te Makassar Pupella tijdelijk met de centrale leiding belast. Na de bezetting van Amboen werd aldaar naast de bestaande vertegenwoordiging in Ternate eveneens een consulaat geopend omdat zowel Ternate als Amboen de beste uitval-bases naar het Oosten vormen.

Recente berichten melden dat de B.P.I. te Makassar met haar wijdvertakte sub- en nevenorganisaties gereed zou zijn het politieke, civiele en propagandistische gedeelte van haar infiltratietoek om te vangen. Makassar is "Operational H.Q.", Surabaya "Supply-base", Djakarta "Political H.Q." en Djoeja "General H.Q."

Ook de Suara Irian o.l.v. de Alg.Voorzitter van de B.P.I. J. Latumahina wordt thans te Makassar uitgegeven.

DE SECTIE INTELLIGENCE VAN DE GEN. STAF DER APRI.

De Sectie 1 van de Sectie Intelligence van de Gen.Staf oefent een superviserend - coördinerend toezicht uit op de subversieve infiltratieplannen en activiteit van de P.P.T.A. Deze afdeling geeft tevens opdrachten.

De S.I. agenten, die meestal individueel maar hoogstens in groepen van drie ageren, bepalen zich hoofdzakelijk tot het uitzoeken en saboteren van vitale objecten, het bedrijven van militaire spionage en contra-spionage, onderhouden van verbindingen met het A.H.K. het organiseren en rijp maken voor gewapend verzet van de autochthonen van het te infiltreren land. De algehele leiding is in handen van Javanen.

De adviseur van Sukarno inzake Nieuw-Guinea-aangelegenheden, Kol. Sungkono zou opdracht hebben gegeven tot penetratie van R.I. gekinde Indische Nederlanders in de naar Nieuw-Guinea uit te zenden arbeiders. Sungkono beschikt daarvoor over een inlichtingendienst o.l.v. een te voren door hem geïnstrueerde Warga Negara.

In hoeverre de Indische Nationale Partij van Smell daarbij is betrokken is onzeker. Wel is zeker, dat zij sympathiseert met de door de Indonesiërs verkondigde leuze: Nieuw-Guinea als daerah Istimewa voor de Warga-Negara.

Een van de leiders van deze infiltratie Kapt. Telle had te samen met Kol. Sungkono een onderhoud met Sukarno. Hij zou zich enige tijd te Dobo (Aroe-eil.) hebben opgehouden om inlichtingen over Nieuw-Guinea in te winnen.

Een ander leider is Kol. P. van Bekhout Cmdt van de communistische Badjah Lacet, die daartoe zijn mede-colaborateurs uit de Japanse tijd (ballenjongens) heeft georganiseerd. De ex-inspecteur van Politie Van Vliegen zou belast zijn met de infiltratie van gewapende Apri in Zuid-Nieuw-Guinea. Als tijdstip voor deze infiltratie werd begin 1951 genoemd. Een onderdeel van de S.I. van de Apri bevindt zich o.c.v. de Japanner Hasjimoto alias Achmad te Dobo, terwijl de bekende Major Pieters zich met een speciale op Nieuw-Guinea gerichte opdracht te Ambon bevindt.

DE P. P. T. A.

De onder supervisie van de S.I. Generale Staf Apri werkende P.P.T.A., de "brain-centre" van alle Irian acties is voorzien van uitgebreide bevoegdheden m.b.t. planning en uitvoering van subversieve acties t.a.v. West-Nieuw-Guinea.

Zij heeft in Nieuw-Guinea subversief een Commissariaat en sub-commissarissen georganiseerd, die na de proclamatie van de R.I. op Irian zullen worden gewijzigd in een Territoriaal en daaraan gesubordineerde sub-Territoriale Besturen.

Het doel daarvan is:

- a. het versterken van de volksdefensie
- b. het instellen van Rep. noodbestuur
- c. treffen van regelingen voor volkseconomie
- d. treffen van regelingen via de legale partijen t.b.v. het onderwijs
- e. geven van voorlichting over de Pantja Sila enz.

Het Commissariaat heeft het recht om

- a. de Republiek Indonesia op Irian te proclameren.
- b. Territoriaal Militair bestuur te voeren.
- c. Irianen van zuiver bloed te benoemen in het Hoofdbestuur.

Volgens de instructies zouden in Irian tijdens de overgangperiode alle reglementen van de Staats Defensieraad van de R.I. en overige bestuursregelingen in werking treden en de Pusat P.P.T.A. zich naar Irian begeven +).

- R.R.T. -

Opm. Kabinet

+) Het communistisch karakter van deze organisatie is er een waarborg voor, dat een zo niet zuiver communistisch, dan toch in elk geval sterk communistisch geïnfecteerd Irian bij de R.I. zal worden ingelijfd. Merkwaardig is in dit verband dat de uit Noord Sumatra afkomstige langs de gehele periferie van het Coast-Indonesisch gebied grenzend aan Nieuw-Guinea gelegerde troepen uitgesproken communistisch georiënteerde ex-guerilla troepen zijn welke kunnen bogen op een rijke ervaring als guerilla-strijders eigengereidheid in optreden, waardoor de officiële legerleiding deze troepen niet in de hand heeft.

R.R.T. (REVOLUSIE RAKJAT TJENDERAWASIH)

De R.R.T. is de niet officiële infiltratie-eenheid van de P.P.T.A. en S.I. Eenheden zijn gedetacheerd in Celebes (Makassar), Zuid-Molukken (Ambon) en Noord-Molukken (Morotai).

Wapensmokkel naar Nieuw-Guinea zou worden verzorgd door onderzeeërs. In de eerste helft van 1950 zouden de eerste drie groepen (ieder van 6 man) worden geïnfiltréerd. De wapens zouden op 10 April 1950 te Sansapor Noord van Sorong worden afgeleverd door onderzeeërs (1 en 2).

Omstreeks 28 April 1950 werd een groep van 6 man door het kamponghoofd te Sansapor aan de Nederlanders uitgeleverd. De omdt Latumakulita was de omdt van de drie groepen.

De opdracht luidde:

- propaganda materiaal verspreiden
- contact opnemen met bij name genoemde personen
- spontane opstanden der autochthonen organiseren.

Vage berichten duiden er op dat de 2 andere groepen Nieuw-Guinea ook hebben bereikt.

DE ANGGATAN PERLASKARAAN RAKJAT REPUBLIK INDONESIA IRIAN MERDEKA

De 6 gearresteerde infiltranten organiseerden in de gevangenis te Kota-Baroe (Hollandia-Stad) met autochthone collega's de Apriim met het doel:

- Nederlands gezag omver te werpen
- Voorlopige instelling militair bestuur
- Aansluiting bij de R.I.

Zij ontwierpen daartoe a) een aanvalsplan b) een plan tot instellen van militaire groepen olv. de autochthone Martin Indey (Kolonel) +).

- richten nevenorganisaties op op andere plaatsen.
- organiseerden contactlijnen van Martin Indey naar andere gedetineerden. De centrale leiding van deze A.P.R.R.I.I.M. is voorlopig buiten Irian.

Irian en omliggende zeeën en eilanden vallen o.c.v. de Apriim.

- Verdeling Irian in een Noordelijk en Westelijk deel elk onder een militair gouverneur in de rang van Lt.Kolonel.

- recruterings van troepen uit plaatselijke bevolking met eigen commandanten.

Door tijdig ingrijpen kan een aanvalsplan van deze organisatie op Hollandia in December 1950 worden verijdeld. Uit de toenemende subversieve activiteit blijkt dat het plan toch wel doorwerkt en de subversieve organisatie op een hoger niveau is geraakt. De recente samenswering tussen gevangenen en bewakers op Tanah Merah zou hiervan een bewijs kunnen zijn. Naast de genoemde subversieve organisaties in Nieuw-Guinea werden reeds gesignaleerd de Gerakan Daerah Sebrang met de centrale leiding te Seroei en vertakkingen in alle havens van Nieuw-Guinea. Contacten met Indonesië vinden plaats d.t.k. v. varende Indonesiërs. In één der onderschepte brieven is sprake van de "Kota Front Anti-Imperialis" welke naam doet denken aan die van het Front Nasional Anti-Imperialis, de mantelorganisatie van alle communistische georiënteerde strijdgroepen, politieke partijen en vakbewegingen in Indonesië, welke organisatie in 1949 haar hoofdbestuur in Djokja had. Het verband wordt nog duidelijker bij kennisgeving van het feit dat de Sobsi propaganda maakt voor een anti-imperialistisch front Front Perdatuan anti-Imperialis. Volgens het M.I.R. over Januari doen de linkse partijen als Partai Murba, P.K.I. en Partai Buruh en de Sobsi, alle moeite de strijdgeest voor Irian aan te wakkeren door het organiseren van comités en demonstraties, het op de been brengen van z.g. volksdefensie, het indienen van moties.

Het comité Kesatuan Aksi Irian te Djakarta werd in December ontbonden omdat de aan gesloten partijen w.o. P.K.I., Persatuan Rakjat Marhaen, Serikat Tani Indonesia, Rakjat Tani Indonesia het opgestelde strijdprogramma zelfstandig zouden uitvoeren.

1) Het verhoorrappport spreekt over een Russische O.boot

2) Op de rede van Maruni werd op 12 April 1950 een niet geïdentificeerde O.boot waargenomen.

+ Volgens MIR No.7 over Juli 1951 verklaarde deze Indey aan een informant dat hij als het Hoofd stond van alle strijdorganisaties in en buiten Hollandia. maar dat hij